

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

XITSONGA: RIRIMI RA LE KAYA (HL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

2021

XILETELO XA MAKOREKETELO

TIMARAKA: 100

Xiletelo xa makoreketelo lexi xi na tipheji ta 11.

MAAVELO YA TIMARAKA

XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA XITSALWANA: TIMARAKA TA **50**

VUNDZENI NA MAKUNGUHATELO	VM =	30
RIRIMI, XITAYILI NA VUHLERI	RXV =	15
XIVUMBeko	X =	<u>05</u>
NTSENGO		<u>50</u>

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA XITSALWAMBIKO: TIMARAKA TA **2 x 25 = 50**

VUNDZENI, MAKUNGUHATELO NA XIVUMBeko	VMX =	15
RIRIMI, XITAYILI NA VUHLERI	RXV =	<u>10</u>
NTSENGO		<u>25</u>

MIMFUNGHO LEYI NGA TIRHISIWAKA EKA MAKOREKETELO**MFUNGHO NHLAMUSELO**

–	Ehansi ka xihoxo xin'wana na xin'wana xa mapeletelo na mahikahatelo.
ll	Etlhelo ra xinene eka swivulwa leswi nga twisisekiki.
=	Etlhelo ra xinene loko mukamberiwa a nga avangi xitshuriwa xa yena hi tindzimana.
m	Etlhelo ra xinene loko ku ri na mbuyelelo wa timhaka kumbe marito.
/	Loko a hlanganisile marito.
⊂	Loko a hambanisile marito.
←	A a fanele a sungurile ekusunguleni ka ntila eximatsini.
→	A nga fikangi emakumu ka xinene.
↑	A a fanele a sungurile eka mintila leyi a nga yi tlula.
↓	A nga fikangi emakumu ka pheji.

XIYENGE XA A: XITSALWANA**XIVUTISO XA 1****1.1 Norho wolowo wu ndzi tsemile nhlana!**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Siku, nkarhi na ndhawu.
- Leswi a nga lorha swona.
- Leswi norho wu nga humelerisa xiswona.
- Ku chavisa ka norho lowu.
- Lava a a etlerile na vona.
- Leswi a nga phaphamisa xiswona.
- Leswi norho wu vulaka swona eka yena.
- Matitwelo ya yena hi norho lowu.
- Dyondzo leyi a yi kumeke endzhaku ka norho lowu.
- Vonelo ra yena mayelana na norho lowu a wu lorheke.

[50]**1.2 Masipala wa wadi ya ka hina.**

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Vito ra masipala.
- Meyara na mukhanselara va masipala lowu.
- Mintirho eka vaakatiko.
- Swikolo, swibedhlele na madoroba.
- Xiyimo xa magondzo na vutleketli.
- Mphakelo wa mati na gezi.
- Xiyimo xa vugevenga.
- Ku vuyeriwa na ku xaniseka ka vaakatiko.
- Swibumabumelo na swisolo.

[50]

1.3 Loko tiko ra Afrika-Dzonga a ri nga rhangeriwangi hi van'wana va varhangeri va vukungundzwana vutomi a byi ta nandziha.

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Vukungundzwana lebyi nga kona.
- Xivangelo xa vukungundzwana.
- Xiave xa maphorisa.
- Ku hluvuka loku a ku ta va ku ri kona.
- Timhaka ta dyondzo na rihanyu.
- Ku pfumaleka ka mintirho na vusweti lebyi nga kona.
- Vusweti bya switirhisiwa.
- Xiyimo xa timali etikweni.
- Ku vuyeriwa ka vaakatiko.
- Vumundzuku bya tiko leri.

[50]

1.4 Vunene na vubihi bya timfanelo ta vana.

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

Vunene

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Ku kala vana va nga ha biwi.
- Ku hanya va tshunxekile.
- Ku va va dya swakudya leswi faneleke.
- Va kota ku burisana na vatswari.
- Va kuma dyondzo ya mahala.
- Ku kala va nga ha twisiwi ku vava hi vulavulelo ra vadyondzisi.
- Vutleketli bya mahala byo ya exikolweni.
- Vutshunguri bya mahala.

Vubihi

- Ku vuya emakaya hi nkarhi lowu va wu lavaka.
- Ku kala va nga ha yingisi loko va byeriwa.
- Ku tirhisa swidzidziharisi.
- Ku nghena ekhombyeni hi ku olova hikokwalaho ko tilawula.
- Ku ambala va nga tixiximi.
- Vana van'wana a va tirhi hi ku tiyimisela eka tidyondzo ta vona.
- Vana van'wana va tsakisiwa hi ku khandziya mabazi ya mfumo va nga dyondzi.

[50]

1.5 Ku va vadyondzi va Giredi ya 12 va dyondzisiwa hi Muggivela na hi minkarhi ya tiholideyi i mhaka ya kahle. Pfumela kumbe u kaneta.

Ku pfumela.

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Swi khutaza vadyondzi ku tinyiketela eka tidyondzo ta vona.
- Va oloveriwa ku endla mintirho ya xikolo.
- Ku pfuna vadyondzi lava tikeriwaka.
- Swi va susa eswitarateni.
- Ku tlakuka ka nhlayo ya vadyondzi lava pasaka.
- Va kuma nkarhi lowu ringaneke wo heta ntirho wa lembe no endla mpfuxeto.

Ku kaneta.

Mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Manghenelo lama kombisaka ku twisisa nhlokomhaka.
- Ku xwa ka vadyondzi ka engeteleka.
- Vadyondzi van'wana va nyenga emakaya va ku va ya eswikolweni.
- Ku pfumaleka ka nkarhi wo wisa eka vadyondzi na vadyondzisi.
- Vadyondzi na vadyondzisi va hlaseriwa hi swigevenga.
- Vadyondzi van'wana a va xiximi vadyondzisi vo huma eswikolweni swin'wana.
- Nhlayo ya vadyondzi lava tirhisaka swidzidziharisi na ku tshama eswitarateni ya engeteleleka. **[50]**

1.6 Eka swivutiso swa 1.6.1–1.6.3 mukamberiwa u ta xiyaxiya swifaniso leswi a nyikiweke swona kutani a tsala xitsalwana hi xin'we xa swona, a aneka mhaka leyi xi n'wi tiselaka yona emiehleketweni. U ta nyika xitsalwana xa yena nhlokomhaka leyi faneleke. **[50]**

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 50

XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO**XIVUTISO XA 2**

LEMUKA LESWI: EKA TINHLAMULO TA SWITSALWAMBIKO HINKWASWO, LOKO NHLOKOMHAKA YI TSARIWILE HI MALETARE LAMATSONGO YA KHWATIHATIWA, LOKO YI TSARIWILE HI LAMAKULU A YI KHWATIHATIWI.

2.1 PAPILA RA XIMFUMO

Eka papila ra yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Adirese ya mutsari leyi sikuhatiweke evokweni ra xinene.
- Ku tlula ntila laha swi faneleke.
- Adirese ya mutsaleriwa evokweni ra ximatsi leyi rhangeriweke hi xiyimo xa yena. (A yi sikuhatiwi.)
- Xiloso.
- Nhlokomhaka.
- Vundzeni. (Manghenelo, miri na mahetelelo. Xikongomelo xi fanele ku boxiwa.)
- Nsariso. (Nsayino, vito na xivongo swa mutsari.)

[25]**2.2 MATIMU YA MUFI**

Eka matimu ya yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Mavito na xivongo xa mufi.
- Siku, n'hweti na lembe ro tswariwa.
- Ndhawu laha a tswariweke kona.
- Vatswari va mufi.
- Vuxokoxoko bya swa tidyondzo.
- Vuxokoxoko bya ntirho wa yena.
- Ku teka.
- Siku ro hundza emisaveni.
- Xivangelo xa rifu. (Ku nga ri ku vika nkosi.)
- Lava a va siyeke.
- Ku n'wi navelela ku etlela hi kurhula.
- Ku phata xivongo xa yena.

(Mukamberiwa a nga fanelangi ku tsala tanihi munhu wo sungula.)

[25]

2.3 NHLUTO

Eka nhluto wa yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Vito ra tsalwa xikan'we na mutsari wa rona.
- Vahangalasi va tsalwa xikan'we na lembe.
- Xifaniso lexi kumekaka eka khavhara.
- Mathyelo ya mavito ya swimunhuhatwa.
- Matirhiselo ya ririmi/xitayili xa mutsari.
- Kungu/Malongoxelo ya timhaka.
- Swibumabumelo na swisolo.
- Vito ra muhluti.
- Nsayino.
- Ku sikuhata.

[25]

2.4 MBULAVULO

Eka mbulavulo wa yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Ku xeweta nhlengeletano hi ku ya hi swiyimo swa varhambiwa.
- Ku khensa ku nyikiwa nkarhi wo vulavula.
- Ku titivisa.
- Ku boxa xikongomelo xa siku.
- Ku khutaza vantshwa ku ya emahlweni va pfuna vana lava.
- Ku kongomisa timhaka eka lava xiximiwaka na ku pfuneta hi tlhelo ra timali na mavoko.
- Ku dyondzisa vana hi nkoka wa dyondzo na vutomi hi ku angarhela.
- Ku khensa vakunguhati va ntirho.
- Ku khensa ku yingiseriwa na ku gimeta mbulavulo wa yena.

[25]

2.5 AJENDA NA MAKANELWA

Eka ajenda na makanelwa ya yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Nhlokomhaka.
- Ku longoloxa timhaka ta ajenda.
- Ku pfula nhlengeletano.
- Ku amukela.
- Nongonoko wa mavito ya lava a va ri kona na lava tsandzekeke.
- Ku hlayiwa ka makanelwa ya nhlengeletano leyi hundzeke.
- Ku nyika swirho nkarhi wa ku amukela makanelwa.
- Vuxokoxoko bya timhaka leti humaka eka makanelwa lawa ya hlayiweke na swiboho leswi tekiweke.
- Timhaka ta siku na ku teka swiboho.
- Switiviso.
- Ku pfala nhlengeletano.
- Nsayino wa mutsari na mutshamaxitulu.
- Ku sikuhata.

[25]

2.6 ATIKILI YA PHEPHAHUNGU

Eka atikili ya yena mukamberiwa a nga ha katsa leswi landzelaka:

- Vito ra phephahungu leri nyikiweke na siku leri atikili yi tsariweke hi rona.
- Nhlokomhaka.
- Vito ra mutsari ehenhla ka hungu.
- Vundzeni.
- Vuxokoxoko bya vutihlanganisi bya mutsari.
- Ku sikuhata.

[25]

NTSENGO WA XIYENGE XA B: 50
NTSENGO WA TIMARAKA: 100

XITANDZHAKU XA A: RHUBIRIKI YA MAAVELO YA TIMARAKA EKA MAKOREKETELO YA XITSALWANA EKA RIRIMI RA LE KAYA (TIMARAKA TA 50)

XIYA:

- Tirhisa rhubiriki minkarhi hinkwayo loko u koreketa xitsalwana xa vutumbuluxi (Papila ra vu3, XIYENGE XA A).
- Timaraka to sukela eka 0 ku fikela eka 50 ti avanyisiwile hi tinhlamuselo ta 5 ta vuswikoti.
- Eka swilaveko swa Vundzeni, Ririmi na Xitayili, nhlamuselo yin'wana na yin'wana ya vuswikoti eka leta ntlhanu yi avanyisiwile hi swiyimo swimbirhi: xa le henhla na xa le hansi xikan'we na maavelo ya lawa ya tirhisiwaka ya timaraka.
- Xivumbeko a xi khumbeki hi ku aviwa ka xiyimo xa le henhla na xa le hansi.

Swilaveko		Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
VUNDZENI & MAKUNGUHATELO (Mahlamulelo na miehleketo) Maveketelelo ya miehleketo eka makunguhatelelo. Ndzemuko wa xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu. TIMARAKA TA 30	Xiyimo xa le henhla	28–30 -Mahlamulelo yo hlawuleka/lama thonthaka miehleketo na ku hundzisa eka leswi languteriweke -Miehleketo ya vutlhari, leyi thonthaka miehleketo naswona leyi vupfeke -Mahungu ya veketeriwile hindlela yo hlawuleka naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) ku katsa manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo	22–24 -Mahlamulelo lama vumbiweke kahle swinene. -Miehleketo leyi faneleke no tsakisa naswona yi kombisa vumbhoni byo va yi vupfile -Mahungu ya veketeriwile kahle swinene naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo	16–18 -Mahlamulelo lama amukelekaka -Miehleketo leyi nga na nkhlulukelano na ku khorwisa -Mahungu ya veketeriwile kahle naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo	10–12 -Mahlamulelo ma na nkhlulukelano kun'wana -Miehleketo a yi twisiseki naswona a yi kombisi vutitumbuluxeli -Ku na vumbhoni byitsongo bya maveketelelo na nkhlulukelano wa mahungu	4–6 -Mahlamulelo yo huhula -Miehleketo yo hlanganahlangana yo ka yi nga kongomisi mhaka -Mahungu yo huhula no vuyeleriwa -Mahungu a ya veketeriwangi kahle naswona ya hava nkhlulukelano
		25–27 -Mahlamulelo ya xiyimo xa le henhla kambe lama nga riki na swihlawulekisi swa xitsalwana xo hlawuleka no thontha miehleketo -Miehleketo ya vutlhari no vupfa -Mahungu ya veketeriwile hindlela ya vutshila naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo	19–21 -Mahlamulelo lama vumbiweke kahle -Miehleketo leyi faneleke no tsakisa -Mahungu ya veketeriwile kahle swinene naswona ku na nkhlulukelano (nhlangano) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo	13–15 -Mahlamulelo lama amukelekaka kambe hungu a ri hlamuseriwangi ri twisiseka swinene -Miehleketo yi na nkhlulukelano lowu eneleke na ku khorwisa -Mahungu ya veketeriwile kahlenyana naswona ku na nkhlulukelanonyana (nhlanganonyana) eka manghenelo, miri na masongelo/mahetelelo	7–9 -Mahlamulelo hakanyingi a hi lama ma kongomaka -Miehleketo yi tala ku va leyi nga hlanganangiki na ku hlanganahlangana -Ku hava vumbhoni lebyi kombisaka maveketelelo lamanene na nkhlulukelano wa mahungu	0–3 -A nga kalangi a ringeta ku angula ku ya hi nhlokomhaka -Miehleketo hi leyi yi nga fanelangiki naswona a yi fambelani nakatsongo na nhlokomhaka -A yi na nkongomo naswona yi pfuvapfuvikele

**RHUBIRIKI YA MAAVELO YA TIMARAKA EKA MAKOREKETELO YA XITSALWANA EKA RIRIMI RA LE KAYA [TIMARAKA TA 50]
(ku yisa emahlweni)**

Swilaveko		Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
RIRIMI, XITAYILI & VUHLERI Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana na xikongomelo/ nkucetelo, vundzeni; Mahlawulelo ya marito. Matirhiselo ya ririmi na swiaki na milawu ya rona; mahikahatelo, ntivoririmi na mapeletelo.	Xiyimo xa le henhla	14–15 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana swinene na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu -Vutitshembi eka ku tirhisa ririmi naswona hindlela yo hlawuleka no tsakisa -Xi koka rinoko naswona xi na thoni leynene no tlhavula. -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi kona -Xi vumbiwile hindlela ya vutshila swinene	11–12 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana kahle na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu -Ririmi hi leri faneleke naswona thoni leyi tirhisiweke hi leyi fanaka minkarhi hinkwayo -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi talangi -Xi vumbiwile hindlela ya vutshila	8–9 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swa fambelana na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu -Ririmi ri tirhisiwile hindlela yo amukeleka ku hlamusela mahungu -Thoni hi leyi faneleke -Ku tirhisiwile ririmi leri amukelekaka ku tiyisisa vundzeni bya hungu	5–6 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani ngopfu na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu -Matirhiselo ya ririmi i ya xiyimo xa madyondza swinene -Thoni na dikixini a hi leswi faneleke -Ku na nkayivelo wa ntivomarito	0–3 -Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani na xikongomelo, vaamukeri va mahungu na mbangu -Ririmi a ri twisiseki -Nkayivelo wa ntivomarito wu endla leswaku mahungu ya nga twisiseki
		TIMARAKA TA 15	13 -Ririmi i ra xiyimo xa le henhla naswona ri na thoni leyi faneleke no tlhavula -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo a swi kona -Xi vumbiwile hindlela ya vutshila	10 -Ririmi ro fanela naswona hakanyingi ra vuyerisa -Thoni hi leyi faneleke na ku vuyerisa -Swihoxo swa ntivoririmi na mapeletelo i switsongo -Xi vumbiwile kahle swinene	7 -Matirhiselo lamanene ya ririmi eka minkarhi yin'wana -Hakanyingi thoni hi leyi faneleke kambe ku na nkayivelo wo tirhisiwa ka ririmi ro twisiseka	4 -Ku hava matirhiselo lamanene ya ririmi -Ku tirhisiwile swivulwa swo fana kumbe switsongo leswi hambaneke -Ku na nkayivelo lowukulu wa ntivomarito
XIVUMBEKO Swihlawulekisi swa xitshuriwa. Mavumbelo ya tindzimana na swivulwa.	Xiyimo xa le henhla	5 -Mavumbelo ya nhlokomhaka i ya xiyimo xo hlawuleka swinene -Vuxokoxoko lebyi hlawulekeke. -Swivulwa na tindzimana swi vumbiwile hindlela yo hlawuleka swinene	4 -Vuxokoxoko byi vumbiwile hindlela yo twisiseka -Ku na nkhlukelano -Swivulwa na tindzimana swa twisiseka naswona i swo hambanahambana	3 -Ku vumbiwile vuxokoxoko lebyi faneleke -Swivulwa na tindzimana swi vumbiwile hindlela leynene -Xitsalwana xa ha twisiseka	2 -Ku na timhakanyana to khomeka -Swivulwa na tindzimana swi hoxekile -Xitsalwana xa ha twisisekanyana	0–1 -Ku pfumaleka timhaka leti lavekaka -Swivulwa na tindzimana swi hoxekile -Xitsalwana a xi twisiseki
TIMARAKA TA 5						

XITANDZAKU XA B: RHUBIRIKI YA MAAVELO YA TIMARAKA EKA MAKOREKETELO YA XITSALWAMBIKO XO LEHA EKA RIRIMI RA LE KAYA (TIMARAKA TA 25)

Swilaveko	Vuswikoti byo hlawuleka	Vuswikoti bya le henhla	Vuswikoti byo amukeleka	Vuswikoti bya madyondza	Vuswikoti byo ka byi nga fikelelangi
<p>VUNDZENI, MAKUNGUHATELO & XIVUMBEKO</p> <p>Mahlamulelo na miehleketo. Maveketelelo ya miehleketo eka makunguhatelo Xikongomelo, vaamukeri va hungu, swihlawulekisi/swiaki swa ririmi na mbangu</p> <p>TIMARAKA TA 15</p>	<p>13–15</p> <p>-Mahlamulelo yo hlawuleka na ku hundzisa leswi a swi languteriwile -Miehleketo ya vutlhari leyi vupfeke -Vutivi byo enta bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa -Matsalelo lawa ya nga humiki emhakeni -Vundzeni na miehleketo swi vumbananile -Nhlamuselo ya vuenti swinene naswona vuxokoxoko hinkwabyo byi seketela nhlokomhaka -Xivumbeko lexi faneleke no va na nkhaqato</p>	<p>10–12</p> <p>-Mahlamulelo lamanene lama kombisaka vutivi lebyinene bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa, -Ku na ku kongoma mhaka a ku na ku huma emhakeni -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile, swi hlamuseriwile kahle hi vuxokoxoko byo seketela nhlokomhaka -Xivumbeko lexi faneleke lexi nga na swihoxo switsongo swa nkhaqato</p>	<p>7–9</p> <p>-Mahlamulelo yo ringanela lama kombisaka vutivi bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa -Mhaka a yi kongomiwi hi ku hetiseka - ku na ku humanyana emhakeni -Vundzeni na miehleketo swi vumbanile hi ndlela leyi amukelekaka -Ku na vuxokoxoko byin'wana lebyi seketelaka nhlokomhaka -Hi ku angarhela xivumbeko hi lexi faneleke kambe xi ri na swihoxo swa nkhaqato</p>	<p>4–6</p> <p>-Mahlamulelo ya madyondza lama kombisaka vutivinyana bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa -Ku na ku kongomanyana kambe matsalelo ya huhula -A hi minkarhi hinkwayo vundzeni na miehleketo swi vumbanaka -Ku na vuxokoxoko byitsongo lebyi seketelaka nhlokomhaka -Milawu ya xivumbeko yi tirhisiwe hindlela yo ka yi nga twisiseki -Ku na swihoxo swo tala</p>	<p>0–3</p> <p>-Mahlamulelo a ya kombisi vutivi bya swihlawulekisi swa muxaka wa xitshuriwa -Nhlamuselo a yi le rivaleni naswona yi humile swinene emhakeni -Vundzeni na miehleketo a swi vumbanangi -Ku na vuxokoxoko byitsongo swinene lebyi seketelaka nhlokomhaka -A ku tirhisiwanga milawu ya xivumbeko leyi faneleke</p>
<p>RIRIMI, XITAYILI & VUHLERI</p> <p>Thoni, rhejisitara, xitayili, xikongomelo/nkucetelo, vaamukeri va hungu na mbangu Matirhiselo ya ririmi na swiaki na milawu ya rona; Mahlawulelo ya marito; Mahikahatelelo na mapeletelelo</p> <p>TIMARAKA TA 10</p>	<p>9–10</p> <p>-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana swinene na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu -Ku na nkhaqato wa ntivoririmi naswona wu vumbiwile hi mfanelo -Swihoxo a swi kona</p>	<p>7–8</p> <p>-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana kahle na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu -Hi ku angarhela ku na nkhaqato wa ntivoririmi naswona wu vumbiwile hi mfanelo -Ntivomarito wa kahle swinene -Swihoxo a swi talangi</p>	<p>5–6</p> <p>-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swi fambelana na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu -Ku na swihoxonyana swa ririmi -Ku na ntivomarito wo ringanela -Swihoxo a swi onhi nhlamuselo</p>	<p>3–4</p> <p>-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito swo fambelananyana na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu -Ntivoririmi wo pfumala nkhaqato wu tlhela wu va na swihoxo swo tala -Ntivomarito wo kayivela -Nhlamuselo a yi le rivaleni</p>	<p>0–2</p> <p>-Thoni, rhejisitara, xitayili na ntivomarito a swi fambelani na xikongomelo, vaamukeri va hungu na mbangu -Swihoxo swi tele naswona ku na ku pfuvapfuvana ka timhaka -Ntivomarito a wu fambelani na xikongomelo -Nhlamuselo a yi twali nakatsongo</p>